

Oplæg til RBR-konference den 27. april 2009

Efter en meget spændende formiddag, hvor vi - både politisk og teoretisk og praktisk - har fået sat ting på plads og bundet ender sammen, skal vi nu ud i caféer og selv være med til at komme med input til, hvad vi gør her og nu, så vi også bliver ”Parat til næste højkonjunktur”, som jo er overskriften ikke bare på konferencen i dag, men også på vores kontrakt med ministeren.

I café-erne skal vi drøfte, hvordan vi på den **ene** side kan håndtere krisen både nu og fremover, og på den **anden** side hvordan vi kan forberede os til, at der om et få år kommer et nyt og anderledes arbejdsmarked.

Jeg har delt mit oplæg i 2. Så jeg først taler om vores udfordringer nu og fremover – og også trukket lidt op fra formiddagen. Og dernæst om hvordan det konkret går på ministermålene.

Krisen kradser, og den vil fortsætte de næste par år med stigende ledighed og faldende beskæftigelse. Specielt er de ufaglærte og de unge udsatte – specielt går det ud over mændene indtil nu.

Men det er altså vigtigt at huske på, at på trods af krisen og omkring 16.000 ledige i regionen i øjeblikket – så er der altså mere end 650.000 i arbejde i Region Midtjylland.

Og vigtigt at huske på, der, som det er sagt, også i en krisetid vil blive mange ledige job af den ene eller den anden grund. Alene her i regionen forventes op til 200.000 jobåbninger i 2009. Så der er stadig masser af job, som vi løbende skal udfordre de ledige i forhold til. Det er nye job, som erstatter gamle og nedlagte job. Og det er job, som skal genbesættes, fordi den tidligere ejer er gået på pension, fået andet arbejde og lignende.

Det vil være situationen under hele krisen. Og for den sags skyld også efter krisen.

Så selvom vi står midt i en krise, er det altså helt afgørende at planlægge med, at der er en masse ledige job at gøre godt med. Og en masse job der skal besættes.

Det er vigtige ting at tage med ud i cafe'erne.

Samtidig er det vigtigt, at vi ser vores indsats også i et langsigtet perspektiv og i forhold til de store forandringer, der vil ske på det midtjyske arbejdsmarked. Det har krisen ikke ændret på.

Nogle af de problemstillinger, vi kommer til at forholde os til, det er:

Faldende arbejdsstyrke. Vi har en demografisk udvikling, der betyder, at arbejdsstyrken falder i store dele af regionen. Mest i den vestlige og mindst i den østlige del af regionen.

Om 10 år vil mangle ca. 54.000 i arbejdsstyrken, hvis vi ikke allerede nu sætter ind på at øge arbejdsudbuddet på alle fronter.

Nogle fagområder bliver hårdere ramt end andre - ikke mindst det offentlige område, men også områder, som i dag er ramt af krisen.

Under alle omstændigheder skal vi indtænke den demografiske udvikling i vores strategi, vores vejledning og indsats over for de ledige – og her ikke mindst de unge, som jo skal ind og dække mange af de huller, som demografien giver, ikke mindst på det faglærte og det offemtlige område.

Vi vil få begyndende strukturændringer vil betyde, at en del brancher vil undergå store omlægninger – lad mig bare nævne træ- og møbel-området og dele af metalområdet. Så mange ledige kan ikke vende tilbage til sit gamle jobområde, men skal i stedet flyttes til nye jobområder.

Også geografisk rammer krisen forskelligt. Det vil medføre et meget mere forskelligartet arbejdsmarked i vores region, end det vi kender i dag.

Enkelte geografier er indtil nu ikke ramt så hårdt, mens andre områder er ramt meget hårdt – afhængigt af om området har mange eller få offentlige virksomheder, mange bygge- og anlægsvirksomheder, mange industrivirksomheder eller mange virksomheder og arbejdspladser, som helt forsvinder.

Så vi kommer til at nytænke vores beredskab, strategi og indsats også i forhold til regionens delarbejdsmarkeder og kommuner.

Vi vil også både under krisen og i årene efter opleve **mangel på arbejdskraft** på op dele af arbejdsmarkedet i store dele af regionen. - Specielt inden for den offentlige sektor vil mangelen være udtalt, både på grund af demografien – i dobbelt forstand – og på grund af vækst i offentlige serviceydelser.

De fleste forventer, at krisen vender om par år. Og at efterspørgslen på arbejdskraft herefter igen vil begynde at stige. På nogle områder vil det tage tid, inden det giver rekrutteringsproblemer. På andre områder vil efterspørgslen hurtigt overhale udbuddet og medføre mangel på arbejdskraft på grund af en lav ledighed i udgangsniveauet.

Jeg har ridset nogle problemer op, som jeg synes, er væsentlige at tage med ud i cafeerne og for den sags skyld i de kommende lokale beskæftigelsesplaner.

Lad os se lidt fremad til næste konjunkturskift. I vores strategitilgang og tænkemåde - også på den lidt længere bane - tror jeg, at det er vigtigt at være opmærksom på, at vi i andre skift til højkonjunktur har haft et meget stort udbud af kvalificeret arbejdskraft på alle områder.

Sagt på en anden måde, der har været tid til at omstille os fra lavkonjunktur til højkonjunktur også efter, den er startet. Med den relative lave ledighed vi fortsat vil have, når skiftet kommer denne gang, så får vi ikke den samme omstillingstid som tidligere. Så hvis vi ikke udnytter tiden nu og indtil skiftet, så vil en del områder hurtigere efter højkonjunkturs start mangle arbejdskraft.

Det, der er positivt, og som gør, at vi kan udnytte de næste par år, er, at:

- Vi har en rigtig stor viden om arbejdsmarkedet
- Vi har gode bud på krisens længde
- Vi kender de områder, som nu mangler arbejdskraft.

- Vi kender de områder, som hurtigst vil komme til at mangle arbejdskraft efter skiftet.
- Vi kender de brancher, som vil undergå store forandringer og også de brancher, som vil miste mange arbejdspladser.
- Vi kender også de grupper af ledige, som skal flyttes fra et område til et andet, fordi deres jobområde er forsvundet i krisen.

- Vi ved, hvor vi skal kanalisere de fleste ledige hen.
- Ligesom vi gennem flere styrede forsøg har fået en meget større viden om, hvad der virker i vores indsats.
- Vi ved, at målet for de ledige unge uden uddannelsen er, at de skal i gang med en ordinær uddannelse.
- Og vi kender udviklingen i arbejdsstyrken både i forhold til alder, branche, det fagspecifikke, og vi kender de fleste af de gab, der vil komme, og hvornår de vil komme.

Sagt på en anden måde: vi ved så meget om arbejdsmarkedet – nu og fremover - at det vil være et stort beskæftigelsespolitisk problem, hvis vi om et par år står med et arbejdsmarked fyldt

med langtidsledige, ukvalificerede ledige unge og et fortsat markant sygefravær. Står vi med de problemer, så må vi sige, at så har vi virkelig ikke kendt til det - efterhånden lidt forslidte ord - ”rettidig omhu”. Det er – i denne sammenhæng - sagen i en nøddeskal.

Så vi skal handle nu – også i forhold til fremtiden. Og vi skal gøre det ud fra vores fælles viden.

Og der skal ikke være tvivl om, at vi – Rådet og Beskæftigelsesregionen - vil stille al vores viden og ressourcer til rådighed for, at vi kan løse både de aktuelle problemstillinger og de problemstillinger, der vil komme undervejs.

Omdrejningspunktet for vores indsats er selvfølgelig de tre ministermål: arbejdskraftreserven, sygefravær og ikke mindst de unge. De tre områder summerer jo i virkeligheden på perfekt vis de problemer, der skal løses. Og så er der selvfølgelig koblet masser af underliggende prioriterede indsatser, f.eks. kontakten til de ledige og de syge målretningen i beskæftigelsesplanerne o.s.v.

Så ministermålene udgør hovedingrediensen i vores fremtids-sikring af arbejdmarkedet.

Nu til lidt historie, men med relevans.

Når jeg tænker tilbage på de konjunkturskifte, der har været i min tid, så har vi altid efter krisetider stået med 3 ting: en meget stor ungdomsledighed, en meget stor langtidsledighed og paradoksproblemer, altså både mange ledige, men også mange ubesatte job.

Det, jeg egentlig vil sige med det her, det er, at vi ikke tidligere har været bevidste eller gode nok til at bruge en tid med stigende ledighed til at forberede os til næste opsving. At vi i alt for stor udstrækning først har interesseret os for omstillingen og fremtiden, når konjunkturændringen var sket. Det må ikke ske denne gang.

Så vi står på mange måder overfor store udfordringer nu og fremover, og vi skal huske på: Det er os, der har udfordringen. Det er os, der har ansvaret. Og det er os, der skal løse opgaven.

Lad os derfor se på, hvordan det så er gået i starten af denne konjunkturedgang.

Og jeg bliver nødt til at sige , at når vi snakker om arbejdskraftreserven og de unge, så er historien ved at gentage sig. Og det er ikke godt, og det skal vi have ændret.

Derimod går det bedre med at nedbringe sygefraværet.

Arbejdskraftreserven

Café 1 sætter fokus på arbejdskraftreserven og på at drøfte, hvordan vi begrænser reserven mest muligt og hvilken indsats, der skal til.

- Efter flere års fald i arbejdskraftreserven er udviklingen – ligesom ledigheden - vendt i fjerde kvartal 2008, og arbejdskraftreserven stiger nu i Midtjylland.
- I februar 2009 var der 6.500 ledige i reserven – mod 4.000 ledige i septemer 2008, hvor reserven var lavest.
- Steget med 2.500 på måneder (dramatisk)
- Stiger særligt for dagpengemodtagerne, og mindre for kontant- og starthjælps-modtagerne.
- Vi skal her huske på, at arbejdskraftreserven er tilgangen til stigende langtidsledighed og stigende overførselsindkomster.
- Ledighedsudviklingen og udviklingen i arbejdskraftreserven er, som Kaj Ørndrup sagde, ikke forbundne kar. Selv om ledigheden stiger, er det vigtigt, at alle fortsat har fokus på, at arbejdskraftreserven ikke behøver at stige i samme omfang.

Café Sygefraværet I café 2 er fokus på sygefravær.

I de seneste år har der været massivt fokus på udviklingen i sygefraværet. Med god grund.

- For siden efteråret 2006 har antallet af sygedagpengeforløb været stærkt stigende.
- Og mens ledigheden i Midtjylland i oktober 2008 var på under 8.000 personer, var der i samme måned næsten 20.000 fuldtidspersoner på sygedagpenge.
- I Midtjylland er udviklingen vendt i juni 2008. De første fem måneder af 2008 bød ellers på en kraftig stigning i antallet af sygedagpengeforløb over 26 uger.
- Men siden juni 2008 er antallet af lange sygedagpengeforløb faldet hver eneste måned med gennemsnitligt 160 sager. Faldet er iøjefaldende, og vigtigst af alt markerer det en helt ny udviklingstendens, hvor mange års uafbrudt stigning er afløst af en periode med kontinuerligt fald.

Café en sættes der fokus på, hvordan der kan arbejdes videre med at nedbringe sygefraværet, så den positive udvikling fastholdes.

De unge

I den tredje og sidste cafe sættes der fokus på det måske store samfundsmæssige og beskæftigelsesmæssige problem vi har: ungedigheden.

- Til trods for at ledigheden faldt i foråret 2008, stagnerede ungedigheden allerede i foråret 2008.
- I efteråret er ungedigheden steget med ca. 500 hver måned.
- Ved indgangen til 2009 var der 9.745 ledige unge i Midtjylland. De seneste resultater viser, at antallet af unge ledige er steget til 11.214 i februar 2009. Altså en stigning på 1500 på bare 2 måneder.
- Hvis vi ikke meget aktivt foretager os noget og bare lader ungedigheden følge den almindelige ledighedsudvikling, så vil vi have 20.000 ledige om blot et par år. Og det er helt uacceptabelt.
- Udviklingen i ungedigheden betyder, at målgruppen af unge er mere sammensat end den har været de seneste år. Gruppen af unge består nu af
 - Stærke unge, der er blevet ledige på grund af krisen

- En mellemgruppe af unge – primært unge ufaglærte, der gennem flere år har bevæget sig ind og ud af uddannelses-systemet og arbejdsmarkedet
 - Svage unge – en meget sammensat gruppe, der har psykiske problemer, fysiske problemer, misbrug, manglende sociale kompetencer og lignende
- De unges meget forskellige ressourcer og barrierer stiller krav til en målrettet og differentieret indsats i jobcentrene. Det er vigtigt, at mange unge motiveres til at påbegynde en kompetencegivende uddannelse. Og det understøttes også af den kommende lovgivning.

I café en sættes der fokus på, hvordan indsatsen kan bidrage til at begrænse antallet af unge ledige og sikre, at flest muligt kommer i uddannelse.

Afslutning

Vi skal nu ud i work-shoppene og diskutere vores udfordringer og komme med bud på løsninger på de tre minister mål. I cafeerne er der dels en vært dels en inviteret gæst, som holder er oplæg om emnet. Og jeg håber, at der i hver cafe bliver en bred og en konstruktiv debat.

Vi er godt på vej med de syge, kan vi redde de unge og langtidsledigheden er vi nået langt.

God cafe´drøftelser.

Og så vil Niels fortælle noget om det mere praktiske i forbindelse med cafe´erne.